

Nový online přístup k databázi SIGLE (projekt OpenSIGLE)

Eva Bratková, Ústav vědeckých informací a knihovnictví FF UK v Praze

E-mail: Eva.Bratkova@ff.cuni.cz

Záznam původního článku (s malými změnami v citacích):

BRATKOVÁ, Eva. Nový online přístup k databázi SIGLE (projekt OpenSIGLE) [New online access to the SIGLE database (Project OpenSIGLE)]. *Ikaros : elektronický časopis o informační společnosti* [online]. 2007, roč. 11, č. 10 [cit. 2008-08-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.ikaros.cz/?q=node/4346>>. URN-NBN:cz-ik4346. ISSN 1212-5075.

1 Úvod

Na jaře 2005 jsme s politováním přijali zprávu o uzavření Systému informací o šedé literatuře v Evropě **SIGLE** (System for Information on Grey Literature in Europe) a jeho stejnojmenné databáze a o zahájení likvidace Evropské asociace pro využívání šedé literatury **EAGLE** (European Association for Grey Literature Exploitation), která databázi spravovala. V rámci výuky jsme museli v té chvíli příslušnou přednášku o systému SIGLE pojmout už jen jako významnou minulost a věty učebního textu byly v příslušné kapitole převedeny do minulého času. Nejen naším přáním bylo, aby se databáze SIGLE, která byla vytvářena od roku 1980 (její retrospektiva u některých národních částí však sahala až do 60. let), zachovala a mohla být časem zpřístupněna v novém moderním systému, i když by mělo jít jenom o historickou retrospektivu. Skupina expertů z informačních institucí, které byly členy asociace EAGLE, takovou myšlenku z řady objektivních důvodů postupně diskutovala, a to již zhruba od roku 2001. Lze předběhnout níže uvedený text a sdělit, že tato myšlenka začala být uskutečňována, a to již v rámci projektu širšího evropského systému pro šedou literaturu, který se původně nazýval **MetaGrey Europe**. Pracovníci francouzského Institutu vědeckých a technických informací INIST (INstitut de l'Information Scientifique et Technique, Vandoeuvre-lès-Nancy, <http://www.inist.fr>) v těsné spolupráci s odborníky z Oborového informačního centra FIZ v Karlsruhe (Fachinformationszentrum Karlsruhe, <http://www.fiz-karlsruhe.de/>) a Univerzitní knihovny a Technické informační knihovny v Hannoveru (Universitätsbibliothek und Technische Informationsbibliothek, Hannover, <http://www.tib.uni-hannover.de/>) zpřístupnili zatím část původní databáze SIGLE pod novým názvem **OpenSIGLE** (jde stále o prototyp databáze) na serveru INIST v systému DSpace (<http://opensigle.inist.fr/>).

2 Systém SIGLE a příčiny jeho zániku

Databáze SIGLE měla v době zastavení toku nových přírůstků v dubnu 2005 celkem **856 610 bibliografických záznamů** [SCHÖPFEL, 2006a, s. 2]. Podle statistiky (z února 2005), publikované Joachimem Schöpfalem, posledním prezidentem EAGLE, pocházelo z hlediska **geografického** až 50,7 % záznamů z Velké Británie, 23,2 % z Německa, 8,5 % z Francie a 7,2 % z Nizozemska [SCHÖPFEL, 2006a, s. 10-11]. Dohromady tedy měly tyto 4 země na svém kontě téměř 90 % záznamů celé databáze SIGLE. Česká republika dodala do databáze za dobu svého členství od roku 1994 celkem 5 683 záznamů, tj. asi 0,7 %. Z hlediska **typů šedé literatury** databáze zahrnovala téměř 63 % záznamů technických nebo výzkumných zpráv a téměř 32 % záznamů disertací, zbytek tvořily záznamy materiálů z konferencí, souborů číselných dat, překladů odborné literatury aj. Z hlediska **obsahového** databáze pokrývala humanitní, společenskovědní a ekonomické obory (cca 36 %), přírodní vědy (cca 23 %), aplikované vědy (cca 21 %) a technické obory a technologie (cca 20 %).

Systém SIGLE a jeho databáze zanikly na základě rozhodnutí Valného shromáždění EAGLE ze 14. března 2005. Zbýlý finanční fond byl rozdělen mezi členy asociace. Kontrakty s databázovými centry byly zrušeny, stejně jako webové sídlo hostující na serveru nizozemské Královské knihovny v Haagu (původní URL: <http://www.konbib.nl/sigle/>). **Práva na využívání** databáze zanikla s likvidací asociace, **zatímco autorská práva na dodané záznamy** zůstala bývalým členům EAGLE. Databáze byla na základě dohody zakonzervována v Oborovém informačním centru FIZ Karlsruhe. Záznamy byly uloženy také ve struktuře XML s cílem jejich pozdějšího využití v budoucím novém systému [SCHÖPFEL, 2007, s. 46]. Úplná likvidace asociace EAGLE byla oznámena 23. srpna 2006 v lucemburském Obchodním rejstříku (Registre de Commerce et des Sociétés, <https://www.rcsl.lu>).

Důvody zániku asociace EAGLE a systému SIGLE výstižně shrnul a na 7. konferenci o šedé literatuře GL 7, která se konala ve francouzském Nancy v prosinci 2005, představil Joachim Schöpfel (v současnosti je ve funkci vedoucího Oddělení elektronického publikování a služeb dodávání dokumentů v INIST). Jde o čtyři základní důvody [SCHÖPFEL, 2006a, s. 1-2]:

1. **Koncepce systému SIGLE** z první poloviny 80. let 20. století nebyla schopná obstát v soutěži s nově vznikajícími digitálními systémy a online zdroji pro šedou literaturu, které se začaly objevovat s rozvojem Internetu v nových technologických podmínkách od počátku 90. let 20. století. Naplňování databáze SIGLE postrádalo přímé online ukládání záznamů, do uzavření systému nebyl zaveden vůbec proces automatického sklizení metadatových záznamů z repozitářů šedé literatury, které od druhé poloviny 90. let začaly být zakládány také v Evropě. Databáze zahrnovala jen velmi málo záznamů elektronických dokumentů, chyběly přímé hypertextové odkazy na úplné texty a na jiné informační zdroje.
2. **Organizační struktura asociace EAGLE** (národní centra dodávající záznamy a centrální zpracovatelská jednotka) neumožňovala otevřít síť SIGLE pro nové nebo další důležité producenty šedé literatury na národní nebo mezinárodní úrovni. Systém SIGLE nebyl připraven na přijetí flexibilních a rychlých rozhodnutí a na marketing.
3. **Pokrytí databáze SIGLE** nebylo reprezentativní, u většiny zemí neodrážel celkový přírůstek záznamů reálný stav fondů šedé literatury. Některé typy šedé literatury byly zcela z národních dávek vyloučeny z mnoha důvodů (například výzkumné a technické zprávy či konferenční materiály, disertace aj.).
4. **Ekonomický model** systému SIGLE byl založen na členských příspěvcích a příjmech z databázových center. Přístup k databázi SIGLE zůstal „tradiční“, a to buď v rámci ročního předplatného u databázového centra, nebo platbou za zobrazení a převzetí každého záznamu. V souvislosti s rozvojem otevřeného přístupu (Open Access) k šedé literatuře v rámci Internetu se ekonomický model SIGLE stal neudržitelným a šel ke svému zániku, resp. potřeboval revizi. Investice do rozvoje databáze SIGLE nebyly zajišťovány.

3 Zastřešující systém pro zpřístupňování šedé literatury v Evropě

Po zrušení asociace EAGLE, která systém spravovala, je šedá literatura i nadále většinou zpracovávána a zpřístupňována v systémech bývalých členských institucí. Záznamy o ní však zatím zůstávají v lokálních databázích. Odborníci z členských organizací se proto rozhodli připravit nový společný střešní projekt systému či sítě evropské šedé literatury nazvaný původně **MetaGrey Europe**. Poprvé byl tento projekt představen a diskutován ještě na posledním zasedání asociace EAGLE v březnu 2005. Aktualizovaná a rozšířená verze projektu

byla později prezentována na výše zmíněné 7. konferenci o šedé literatuře GL 7 v prosinci 2005 [SCHÖPFEL, 2006a]. Cílem koncepce širšího systému **MetaGrey Europe** mělo být zachování evropské kooperace v oblasti šedé literatury na základě nového modelu, který by reflektoval nové prostředí volného či otevřeného přístupu (Open Access) k informačním zdrojům v oblasti vědy včetně oblasti šedé literatury, a to též v kontextu tzv. **Berlínské deklarace o otevřeném přístupu ke znalostem ve vědě a humanitních oborech** (<http://www.zim.mpg.de/openaccess-berlin/berlindeclaration.html>), ke které se připojily i významné informační instituce včetně francouzského INISTu.

Nový systém měl být především **nízko-nákladový**, případné investice měly poskytovat přímo jeho účastníci. Očekávala se eventuálně i **finanční podpora** Evropské unie. Záznamy z databáze SIGLE měly být v příštím období volně dostupné a bez jakýchkoli poplatků, nové záznamy se měly do databáze dostávat především na základě moderního komunikačního protokolu OAI-PMH (automatickým sklizením metadat ze zdrojových repozitářů). Původní verze projektu systému **MetaGrey Europe (MGE)** předpokládala prioritní vybudování **metavyhledávacího systému (MetaGrey)**, který by zajišťoval automatickou sklizeň metadat z repozitářů účastnických evropských institucí pro centrální metadatovou databázi s jednotným webovým rozhraním pro uživatele. Časový plán dokonce předpokládal, že takový systém bude připraven do konce roku 2005 [SCHÖPFEL, 2006a, s. 8]. Souběžně, zhruba ve stejném čase, měla být databáze SIGLE po patřičné úpravě dat lokalizována do nového volně dostupného systému, který by vyhovoval protokolu OAI-PMH. Na přelomu roku 2005/2006 bylo zřejmé, že z finančních a jiných důvodů šlo, zejména v případě systému MGE, o ne příliš reálné cíle.

Nová verze širšího systému, představená oficiálně na 8. konferenci o šedé literatuře GL 8, konané v americkém New Orleans v prosinci 2006, upustila od pojmenování MetaGrey Europe a jako první krok posunula do popředí migraci databáze SIGLE do nového volně dostupného systému s novým názvem **OpenSIGLE** [SCHÖPFEL, 2007, s. 46-47]. Tento cíl byl postupně naplňován již v průběhu roku 2006. V prosinci 2006 byla oficiálně zveřejněna také adresa lokalizace prototypu nové databáze (<http://opensigle.inist.fr/>) v online prezentaci Joachima Schöpfela [SCHÖPFEL, 2006b, snímek 15]. V průběhu roku 2007 byl prototyp databáze pro návštěvníky internetu k dispozici s různě dlouhými přestávkami, poslední delší přerušování přístupu k databázi nastalo v letních měsících. Od září je možné opět prototyp částečně naplněné databáze OpenSIGLE využívat. Situace se však brzy změní, podle nejnovějšího sdělení pracovníků INIST se právě nyní připravuje spuštění nové reálné verze databáze s cca 700 000 bibliografickými záznamy [STOCK, 2007].

Nová verze projektu pro zpřístupňování šedé literatury v Evropě počítá dále s tím, že v dalších letech dojde k postupné identifikaci a rozvoji všech podstatných evropských systémů a iniciativ v oblasti šedé literatury (jedna z analýz již byla publikována francouzskými odborníky [BOUKACEM-ZEGHMOURI, 2006]) tak, aby teprve v dalším, posledním kroku bylo možné vybudovat centralizovanou informační bránu (gateway s metadatovou databází a webovým rozhraním) k evropské šedé literatuře. Databáze OpenSIGLE by měla být do centralizovaného systému integrována jako jedna z jeho nejvýznamnějších komponent. Mnozí bývalí členové bývalé asociace EAGLE jsou již srozuměni s tímto záměrem a vyjádřili zájem zapojit se do budování této nové struktury evropské šedé literatury. Otázka metavyhledávacího systému je v současnosti odborníky diskutována, zvažuje se i případná kooperace s existujícími vyhledávacími službami, jako jsou Google, Scirus aj. [SCHÖPFEL, 2007, s. 47]. Významnou roli v propagaci nové evropské iniciativy v oblasti šedé literatury hraje nizozemská služba **GreyNet** (<http://www.greynet.org>) a zejména **Mezinárodní**

konference o šedé literatuře (International Conference on Grey Literature, ICGL), která je touto službou pravidelně každým rokem pořádána [GL-conference, 1993-].

4 Databáze OpenSIGLE v systému DSpace

4.1 Výběr softwaru

Přípravy nové lokalizace bibliografické databáze **SIGLE (OpenSIGLE)** se ujali odborníci francouzského INISTu. Důležitým úkolem bylo vybrat vhodný software. Výchozím požadavkem bylo, aby program nebyl nákladný a aby bylo možné metadatové (bibliografické) záznamy zpřístupňovat zcela zdarma (jde o novou situaci). Významnou okolností je fakt, že prozatím jde pouze o bibliografickou databázi bez úplných textů dokumentů. Jejich případné propojování je úkolem dalšího období. Databáze OpenSIGLE by měla být výsledkem první migrace významné tradiční databáze do nového prostředí založeného na principu OAI. Velmi pečlivě byly analyzovány zejména volně dostupné softwary, které jsou v současnosti využívány hlavně v oblasti systémů digitálních knihoven nebo institucionálních repozitářů (DSpace, Eprints aj.), a to také proto, že bylo zjištěno, že řada z nich zpřístupňuje pouze metadatové záznamy bez úplných textů. Vzhledem k tomu, že INIST již dříve adaptoval americký software **DSpace** (<http://www.dspace.org>) pro svoje dva jiné volně dostupné institucionální repozitáře (I-Revues (<http://irevues.inist.fr>) pro úplné texty článků z časopisů a konferenčních sborníků a zejména LARA (<http://lara.inist.fr>) pro úplné texty technických zpráv [STOCK, 2006]), byla volba systému DSpace pro databázi OpenSIGLE více méně jasná. Neznamená to však, že by šlo o optimální software pro kvalitně strukturovanou bibliografickou databázi, jakou báze SIGLE rozhodně v minulosti byla, nicméně rozhodující byly prakticky nulové náklady na jeho pořízení. Aktualizované verze takových softwarů pak z druhé strany dávají možnost jejich zlepšování či zdokonalování. Podstatná byla jinak také zkušenost získaná u zmíněných dvou aplikací s konverzí a dávkovým převodem (batch upload) velké množiny dat do systému DSpace na základě vlastního doplňkového programu INISTu [SCHÖPFEL, 2007, s. 48]. Celá původní databáze SIGLE byla v různých formátech (včetně formátu XML) INISTu poskytnuta z bývalého zpracovatelského centra systému SIGLE - FIZ Karlsruhe.

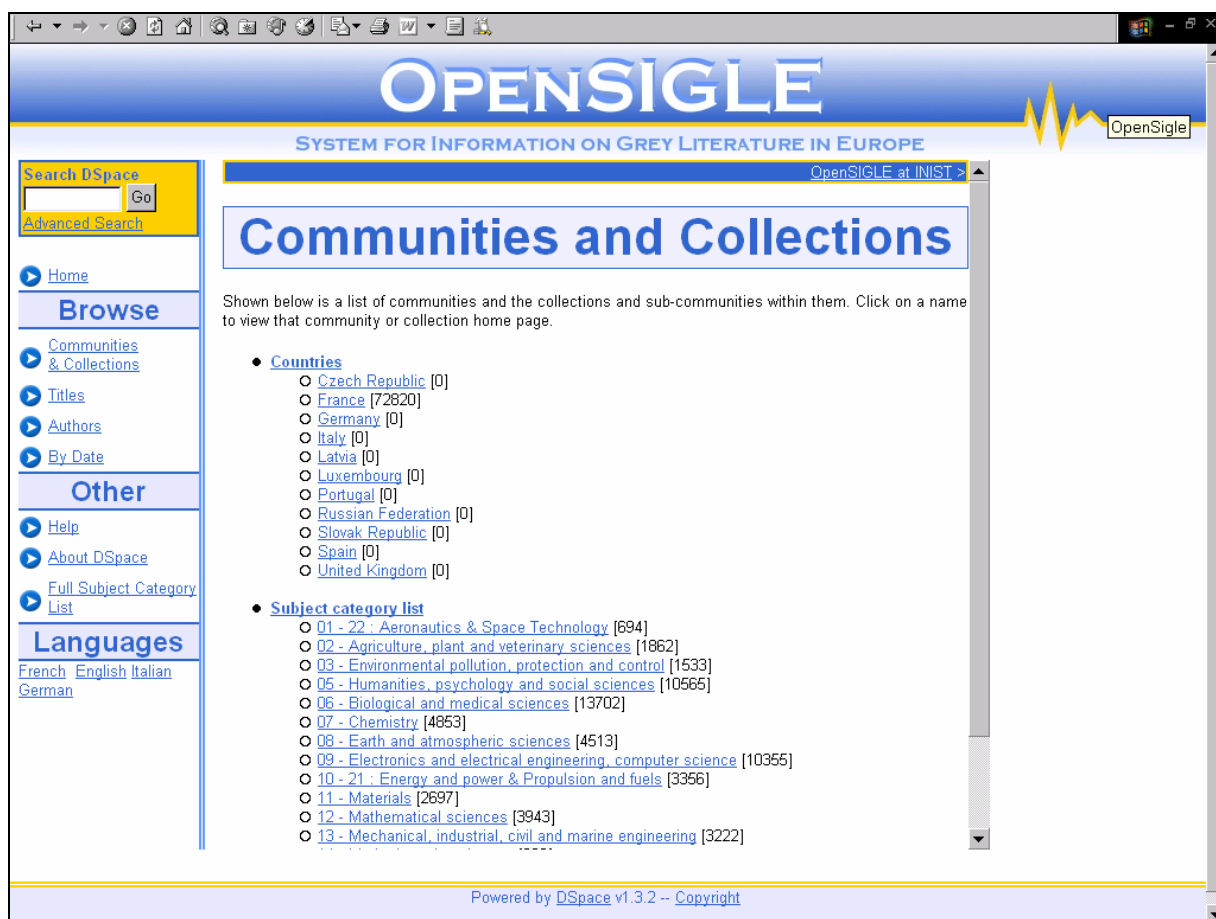
V roce 2006 byla provedena migrace databáze SIGLE do systému **DSpace (verze 1.3.2)**, který je lokalizován na serveru INISTu. Tato verze je i dnes stále funkční, odborníci INISTu však již nyní připravují aktuální verzi **DSpace 1.4**. V rámci nové verze by měl být také odstraněn nepříjemný problém vyhledávání informací, totiž stávající značná pomalost systému. Podle nejnovějších informací se má přejít z databázového systému PostgreSQL na systém Oracle [GRESILLAUD, 2007]. Úplné záznamy francouzských dokumentů prozrazují, že byly do báze dávkově převedeny v letních měsících 2006 (viz např. obr. č. 4 - pole „description.provenance“ a v něm uložený údaj „Made available in DSpace on 2006-07-18T11:39:20Z (GMT)“).

4.2 Problémy konverze bibliografických dat

Jedním ze základních problémů konverze záznamů z formátu SIGLE-XML do formátu kvalifikovaného Dublin Core (DC)/DSpace byl nestejný počet jejich polí (formát SIGLE je detailnější) [SCHÖPFEL, 2007, s. 48]. Některé potřebné údaje formálního charakteru byly do záznamů doplněny již před konverzí pracovníky německého FIZ Karlsruhe. Převod podstatných údajů se nakonec podařil, potíže znamenaly pouze některé kódované údaje, které měl formát SIGLE například v poli 008, a dále pole se specifickými informacemi. Problém například nastal s hlavním názvem dokumentu, neboť jeho požadovaná forma v angličtině

(potřebná pro pole „title“ záznamu DC/DSpace) se v řadě záznamů SIGLE vyskytovala v různých polích (200 nebo 230). Některá pole formátu SIGLE musela být sloučena do jediného pole formátu DC/DSpace. Ke kódovaným informacím z některých polí formátu SIGLE byly v rámci konverze přidány také slovní hodnoty (například předmětové kategorie SIGLE a typ dokumentu). V žádném případě nebyly prováděny opravy chybně zapsaných dat (viz obr. č. 2, na kterém je v prvním zkráceném záznamu vidět chybně uvedený rok 3001). Do záznamu DC/DSpace musela být navíc přidána nová kvalifikovaná pole formátu DC/DSpace, například „contributor.conference“ pro jméno konference, „identifier.reportnumber“ pro identifikační číslo zprávy, „description.provenance“ pro údaj o dostupnosti dokumentu aj.

Významná změna nastala u údaje o **typu šedé literatury**. Rozlišování mezi typem dokumentu a indikátorem literatury (šlo o kódovaná data v poli 008 formátu SIGLE) bylo pro bázi OpenSIGLE zrušeno, zaveden byl jednodušší seznam zahrnutých typů (příklady viz pole „type“ na obr. č. 4 a 5). Doladování konverzního programu bylo testováno na celém souboru záznamů francouzských dokumentů (72 820 záznamů) a vybraném vzorku záznamů z jiných národních příspěvků databáze SIGLE [SCHÖPFEL, 2007, s. 49].

Obr. č. 1: Podstránka domovské stránky prototypu online zpřístupňování databáze OpenSIGLE s přehledem fondů komunit zemí a předmětových kategorií [získáno 2007-09-20]

4.3 Obsah databáze OpenSIGLE

Databáze OpenSIGLE zahrnuje, jak dokládá i informace na obr. č. 1, k 20. září 2007 stále jenom záznamy původního francouzského příspěvku do databáze SIGLE. Nicméně systém je

již nyní připraven přijmout i záznamy z dalších zemí Evropy, které o to projeví zájem. Prozatím přijaly účast v tomto novém projektu informační instituce z dalších 10 zemí (kromě Francie). Základní údaje o nich jsou již v systému uloženy, jejich záznamy z původní databáze SIGLE jsou podle nejnovějšího sdělení právě do databáze převáděny (cca 700 000 záznamů) [STOCK, 2007]. Jde o následující země a instituce:

1. Česko (Knihovna Akademie věd ČR a Státní technická knihovna)
2. Francie (Institut de l'Information Scientifique et Technique)
3. Německo (Universitätsbibliothek und Technische Informationsbibliothek, Hannover a Fachinformationszentrum Karlsruhe)
4. Itálie (Consiglio Nazionale delle Ricerche, Biblioteca Centrale)
5. Lotyšsko (Latvijas akadēmiska bibliotēka)
6. Lucembursko (Bibliothèque Nationale Luxembourg)
7. Portugalsko (Fundação para a Ciência e a Tecnologia, Serviço de Informação e Documentação)
8. Rusko (Vserossijskij naučno-techničeskij informacionnyj centr)
9. Slovensko (Centrum vedecko-technických informácií SR)
10. Španělsko (Centro de Información y Documentación Científica)
11. Spojené království (The British Library, Document Supply Centre)

Z původního seznamu bývalých členských zemí systému SIGLE v seznamu prozatím chybí Belgie, Maďarsko, Nizozemsko a Komise EU.

4.4 Uspořádání obsahu databáze a možnosti vyhledávání informací

Systém DSpace umožňuje, jak je známo z řady jiných aplikací po celém světě, uspořádání celého obsahu (v případě databáze Open SIGLE jde jenom o metadatové záznamy) do komunit (communities) a jejich fondů (collections). V rámci databáze SIGLE je využito dvou typů komunit (na první úrovni): 1) **komunita zemí** a 2) **komunita předmětových kategorií SIGLE** (modifikace americké klasifikace COSATI). Na obr. č. 1 je vidět úplný přehled fondů komunity zainteresovaných zemí a část seznamu fondů komunity předmětových kategorií. Pracovníci INISTu seskupily dohromady některé málo užívané kategorie (například kategorii 01 a 22 - viz obr. č. 1). Při dávkovém převodu dat do databáze OpenSIGLE byl každému záznamu přidělen atribut jenom jedné země a jenom jedné předmětové kategorie. Pokud měl původní záznam databáze SIGLE více kategorií, byla zvolena vždy v pořadí první kategorie.

Hypertextové prohlížení jednotlivých fondů v rámci obou zavedených komunit je prvním a snadnějším způsobem vyhledávání v databázi OpenSIGLE. Prohlížení vede na druhé úrovni k možnosti vyhledávání záznamů, a to buď pomocí přímé formulace dotazu do formuláře, nebo pomocí prohlížení seznamů dokumentů podle **názevů, jmen autorů a dat zveřejnění dokumentu**. V této chvíli lze tímto způsobem vyhledávat jenom záznamy francouzských dokumentů. Pokud jde o **předmětové kategorie**, pak tento způsob vyhledávání pomocí rejstříku fondů jednotlivých kategorií nevede k optimální rešerši. Pro nalezení záznamů, které mají přiděleno více předmětových kategorií, je nutné v systému zvolit pokročilé vyhledávání (Advanced Search) s tím, že potřebné hledané kategorie si uživatel musí nejdříve zjistit v jejich doplňkovém seznamu (Full Subject Category List), který je dostupný v každém

okamžiku vyhledávání v levém rámu obrazovky. V systému pro lepší komfort tudíž chybí komplexní rejstřík předmětových kategorií hypertextově propojených na záznamy.

Způsob vyhledávání typu prohlížení informací je v databázi OpenSIGLE dále doplněn možnostmi vyhledávání záznamů v rámci tří rejstříků: a) **rejstříku názvů dokumentů** (Titles), b) **rejstříku fyzických i korporativních autorů** (Authors) a c) **rejstříku dat zveřejnění dokumentů** (By Date). Příslušné rejstříky jsou nabízeny v levém rámu obrazovky rešeršního rozhraní.

V současné verzi systému citelně chybí také **rejstřík typů zahrnuté šedé literatury**. Typ dokumentu dokonce není vůbec selekčním údajem ani v režimu pokročilého vyhledávání. Tento údaj je zobrazován jenom v úplných výstupních záznamech (viz obr. č. 4 a 5). Lze doufat, že se rejstřík podaří vytvořit v dalších verzích systému.

The screenshot shows the OpenSIGLE web interface. At the top, the logo 'OPENSIGLE' is displayed in large blue letters, with the subtitle 'SYSTEM FOR INFORMATION ON GREY LITERATURE IN EUROPE' below it. On the left side, there is a navigation menu with sections: 'Search DSpace' (with a search box and 'Go' button), 'Browse' (with links for Home, Communities & Collections, Titles, Authors, and By Date), and 'Other' (with links for Help, About DSpace, and Full Subject Category List). Below that is a 'Languages' section with links for French, English, Italian, and German.

The main content area is titled 'Browsing by Date'. It features a search filter with dropdown menus for '(Choose month)' and '(Choose year)', and a 'Go!' button. Below the filter, there is a text input field 'Or type in a year:'. The results are ordered 'With Most Recent First', with a link to 'Show Oldest First'. The page indicates 'Showing items 1-21 of 72820.' and a 'Next page' link.

The search results are presented in a table with the following columns: 'Date of Issue', 'Title', 'Authors', and 'Type'. The table contains four entries:

Date of Issue	Title	Authors	Type
3001	Numerical computations and visualization tests of the flow inside a cold gas simulation with characterization of a parietal vortex shedding	Avalon, G.; Ugurtas, B.; Grisch, F.; Bresson, A.; Office National d'Etudes et de Recherches Aérospatiales (ONERA), 92 - Chatillon (France)	R - Report
19-Jul-2006	Influence of the value of the atomic ratio N/Ti in titanium nitride layers on their behaviour	Ministere de la Recherche et de la Technologie (MRT), 75 - Paris (France); CEA Centre d'Etudes Nucleaires de Grenoble (CENG), 38 (France); Hydromecanique et Frottement, 42 - Andrezieux-Bouthéon (France)	R - Report
19-Jul-2006	Automatic molecular modelling method allowing achievement of representations of proteins	Hospital, Michel; Ministere de la Recherche et de la Technologie (MRT), 75 - Paris (France); Centre National de la Recherche Scientifique (CNRS), 33 - Talence (France). Lab. de Cristallographie et Physique Cristalline, Bordeaux-1 Univ., 33 - Talence (France). Lab. de Cristallographie et Physique Cristalline	R - Report
19-Jul-2006	Improvement in heat transfert during laminar flow of viscous liquids	Antonini, G.; Fonds de la Recherche et de la Technologie (FRT), 75 - Paris (France); Compiègne Univ., 60 (France)	R - Report

At the bottom of the page, it says 'Powered by DSpace v1.3.2 -- Copyright'.

Obr. č. 2: začátek tabulkového seznamu zkrácených záznamů databáze OpenSIGLE v rámci rejstříku dat zveřejnění dokumentů [získáno 2007-09-20]

V aktuální verzi systému DSpace je možné v rámci vyhledávání postupně zobrazovat **tři typy záznamů** databáze OpenSIGLE (s rozdílným počtem údajů). V první fázi systém zpravidla nabízí **zkrácený záznam** ve formě tabulky: zobrazuje se datum zveřejnění dokumentu, jeho název, autoři a typ dokumentu - viz obr. č. 2 s ukázkou čtyř záznamů francouzských technických zpráv (typ je uveden kódem i slovně).

Hypertextově odkazovaný název vede ze zkráceného záznamu k **záznamu základnímu**, který obsahuje (podle typu dokumentu) vybranou množinu podstatných údajů o dokumentu. Nejde o zcela optimální skladbu údajů, chybí v ní například údaj o typu dokumentu - viz obr. č. 3.

Podstatným údajem základního záznamu je (v případě bibliografické databáze OpenSIGLE) **trvalý identifikátor záznamu** (Handle, HDL, spravovaný americkým systémem Handle, <http://www.handle.net/>), který lze výhodně užívat také při citování dokumentu, a dále údaj o zařazení záznamu do **fondů vymezených předmětovou kategorií** (Appears in Collections), který je hypertextově klikatelný a vede k rozhraní pro vyhledávání záznamů v rámci daného fondu. Základní záznam je doplněn tlačítkem (**Show full item record**), které vede k zobrazení úplného záznamu. Další tlačítko (**Order@...**) vede k službě dodávání dokumentů, která je ale vázána na licenci (požadováno je heslo). V současné chvíli je v systému ovšem možné vidět jenom přístup k službě dodávání dokumentů francouzského INISTu (Order@INIST).

The screenshot shows the OpenSIGLE web interface. At the top, the logo 'OPENSIGLE' is displayed in large white letters on a blue background, with the tagline 'SYSTEM FOR INFORMATION ON GREY LITERATURE IN EUROPE' below it. A navigation breadcrumb trail reads 'OpenSIGLE at INIST > Countries > France >'. Below this, a message states: 'Please use this identifier to cite or link to this item: <http://hdl.handle.net/10068/13657>'. The main content area is enclosed in a dashed blue border and contains the following metadata:

- Title:** Competitive intelligence in social information : reflection about an information system for human resources managers
- Other Titles:** Veille en information sociale : reflexion sur un systeme d'information a destination des Directeurs des Ressources Humaines
- Authors:** Remize, Michel
Institut National des Techniques de la Documentation (INTD), 75 - Paris (France)
- Issue Date:** 1997
- URI:** <http://hdl.handle.net/10068/13657>
- Appears in Collections:** [05 - Humanities, psychology and social sciences](#)
[France](#)

Below the metadata, there is a section titled 'Files in This Item:' with the text 'There are no files associated with this item.' Two buttons are visible: 'Show full item record' and 'Order @ INIST'. At the bottom of the record area, a small copyright notice reads: 'All items in DSpace are protected by copyright, with all rights reserved.' The footer of the page states 'Powered by DSpace v1.3.2 -- Copyright'.

Obr. č. 3: zobrazení základního záznamu francouzské disertace z roku 1997 v databázi OpenSIGLE [získáno 2007-09-20]

Úplný záznam (viz obr. č. 4 a 5) zobrazuje všechny údaje, které byly konvertovány z databáze SIGLE do nové aplikace v systému DSpace. Zobrazované hodnoty jsou pro zasvěceného odborníka vcelku srozumitelné, nemusí tomu tak však být pro jiné kategorie návštěvníků ze sítě Internet. Nezaškolený uživatel stěží porozumí zobrazovaným návěštím polí, která v zásadě představují pojmenování prvků kvalifikovaného Dublin Core, nikoliv však vždy (některá návěští zobrazených polí, jako například prvek „contributor.author“, vůbec aktuálně platné definici kvalifikovaného DC (<http://dublincore.org/documents/dcmi-terms/>) neodpovídá. Zobrazovaná návěští jsou systémovou záležitostí softwaru DSpace, takže je zřejmě v současné verzi systému nebylo možné uživatelům předvést v přijatelnější formě.

Dotazové vyhledávání je v systému DSpace zastoupeno jednoduchým i pokročilým vyhledáváním. V rámci **jednoduchého vyhledávání** (nabídka jednoduchého formuláře je v systému k dispozici na více místech) systém prohledává standardní množinu více polí záznamu najednou. Při zápisu formulace dotazu lze využívat základní booleovské operátory (AND, OR a NOT), znaky pro zkracování selekčního údaje a také zástupné „matematické“ znaky, které jsou v běžných nabídkách standardních světových internetových vyhledávačů. V rešeršním systému je nastavena automatická lemmatizace selekčních údajů.

The screenshot shows the OpenSIGLE web interface. At the top, it says "OPENSIGLE SYSTEM FOR INFORMATION ON GREY LITERATURE IN EUROPE". Below this, there is a search bar and a "Go" button. The main content area displays a "Full metadata record" for a specific item, identified by the URL <http://hdl.handle.net/10068/13657>. The record is presented as a table with three columns: DC Field, Value, and Language.

DC Field	Value	Language
contributor.author	Remize, Michel	en
contributor.author	Institut National des Techniques de la Documentation (INTD), 75 - Paris (France)	en
date.accessioned	2006-07-18T12:08:12Z	-
date.available	2006-07-18T12:08:12Z	-
date.copyright	1997	en
date.issued	1997	en
identifier.other	FR_1998:1029	en
identifier.other	FR	en
identifier.uri	http://hdl.handle.net/10068/13657	-
description.numpage	79 p.	en
description.provenance	Available from INIST (FR), Document Supply Service, under shelf-number : TM 558	en
description.provenance	SIGLE	en
description.provenance	Made available in DSpace on 2006-07-18T12:08:12Z (GMT). No. of bitstreams: 0 Previous issue date: 1997	en
language	French	en
language.iso	fr	en
subject.classification	05B - Information science, librarianship	en
title	Competitive intelligence in social information : reflection about an information system for human resources managers	en
title.alternative	Veille en information sociale : reflexion sur un systeme d'information a destination des Directeurs des Ressources Humaines	fr
type	U - Thesis	en

At the bottom of the record, it states "Appears in Collections: [05 - Humanities, psychology and social sciences](#) [France](#)". The footer of the page reads "Powered by DSpace v1.3.2 -- Copyright".

Obr. č. 4: zobrazení úplného výstupního záznamu (DC/DSpace) francouzské disertace z roku 1997 v databázi OpenSIGLE [získáno 2007-09-20]

Pokročilé vyhledávání (Advanced Search) nabízí formulář s až 3 selekčními poli. Při formulaci dotazu je možné spojovat jednotlivá pole opět pomocí základních booleovských operátorů (vybírají se z nabídky rolovacího menu). Systém umožňuje vyhledávání buď v celé databázi, nebo jenom ve fondech zvolené komunity. V rámci databáze OpenSIGLE lze v současné verzi využívat následujících selekčních údajů: **Klíčové slovo** (Keyword), **Autor** (Author), **Název** (Title), **Předmět** (Subject), **Abstrakt** (Abstract), **Edice** (Series), **Sponzor** (Sponzor), **Identifikátor** (Identifier) a **Jazyk** (Language (ISO)). Zapisování hodnot selekčních údajů ovšem není, má-li být rešerše úspěšná, jednoduchou záležitostí. Uživatel si předem musí zjišťovat řadu hodnot – nejlépe ve vzorku náhodně nalezených záznamů, popřípadě jinde. Nápověda systému (Help) prozatím postrádá některé informace (například, jak zapisovat jazyk a přesně podle jaké ISO normy).

Uživatelské rozhraní rešeršního systému je pro uživatele připraveno standardně v angličtině, k dispozici je připraveno ale také v jazyce francouzském, italském a německém. (Návrat z francouzského, italského nebo německého rozhraní na hlavní domovskou stránku však automaticky nevede ve stávající verzi do standardního rozhraní v angličtině).

V položce „**Other**“ v levém rámu obrazovky jsou hyperodkazy vedoucí k **nápovědě** (Help), formátované do zvláštního okna v angličtině. Dostupná je ještě také francouzská verze. Další hyperodkaz vede k informacím o systému DSpace (**About DSpace**, <http://opensigle.inist.fr/pages/about.jsp>) v aplikaci databáze OpenSIGLE. Seznam zahrnutých partnerských organizací zatím není aktualizován a není sladěn se jmény zemí a organizací uvedených v seznamu komunit (Communities in DSpace. Countries). Třetí položkou je hyperodkaz na pasivní **úplný seznam předmětových kategorií SIGLE** (Full Subject Category List, <http://opensigle.inist.fr/pages/cc.jsp>), jednotlivé položky jsou 3-znakové kódy s příslušnou slovní hodnotou. Tento seznam není aktivním rejstříkem, a není proto propojen se záznamy databáze.

The screenshot shows the OpenSIGLE web interface. At the top, the logo 'OPENSIGLE' is displayed in large white letters on a blue background, with the tagline 'SYSTEM FOR INFORMATION ON GREY LITERATURE IN EUROPE' below it. A search bar is located on the left side. The main content area displays a 'Full metadata record' for a document. The record is presented as a table with three columns: 'DC Field', 'Value', and 'Language'. The data includes fields such as 'contributor.author', 'date.accessioned', 'description', and 'subject.classification'. The footer of the page indicates it is 'Powered by DSpace v1.3.2 -- Copyright'.

DC Field	Value	Language
contributor.author	Varnier, Jean	en
contributor.author	Office National d'Etudes et de Recherches Aeronautiques (ONERA), 92 - Chatillon (France)	en
date.accessioned	2006-07-18T10:48:39Z	-
date.available	2006-07-18T10:48:39Z	-
date.copyright	2003	en
date.issued	2003	en
identifier.reportnumber	ONERA-TP--03-123	en
identifier.other	FR_2003:01075	en
identifier.other	FR	en
identifier.uri	http://hdl.handle.net/10068/30	-
description	Communication to : 16eme congres francais de mecanique, Nice, 01-05 septembre 2003	en
description.numpage	6 p.	en
description.provenance	Available from INIST (FR), Document Supply Service, under shelf-number : 22419, issue : a.2003 n.123	en
description.provenance	SIGLE	en
description.provenance	Made available in DSpace on 2006-07-18T10:48:39Z (GMT). No. of bitstreams: 0 Previous issue date: 2003	en
language	french	en
language.iso	fr	en
subject.classification	O1A - Aerodynamics	en
subject.classification	211 - Rocket propellants	en
title	Blast wave in powder engines : experimental study	en
title.alternative	Etude experimentale de l'onde de souffle des propulseurs a poudre	fr
type	R - Report	en

Appears in Collections: [01 - 22 : Aeronautics & Space Technology](#)
[France](#)

Obr. č. 5: zobrazení úplného výstupního záznamu (DC/DSpace) francouzské zprávy z roku 1997 v databázi OpenSIGLE [získáno 2007-09-20]

Závěr

Šedá literatura nabývá v současnosti stále většího významu, zejména v oblasti vědy a výzkumu. Úkolem informačních odborníků je proto rozvíjet systémy pro jejich

zpracovávání, ukládání a rozšiřování, především pak novodobé systémy digitálního rázu. Životně důležitá je také jejich integrace, která postupuje směrem k budování komplexních systémů informačních bran pro šedou literaturu (jistým vzorem jsou existující americké systémy pro šedou literaturu). Do integrovaných systémů musí být zapojovány také dříve existující tradiční produkty, ke kterým v minulosti patřila také databáze SIGLE. Je proto pozitivní a cenné, že se odborníci z informačních institucí, které byly členy dřívější asociace EAGLE, spojili ve svém úsilí a na čele s odborníky z francouzského INISTu uvedli znovu na scénu dějin po dvouleté přestávce **databázi SIGLE** – nyní však zcela v novém pojetí, online a zdarma na WWW jako databázi **OpenSIGLE**.

Článek shrnul poznání z této oblasti s využitím publikovaných pramenů k této problematice a do jisté míry vyhodnotil procesy online vyhledávání informací z prototypu databáze OpenSIGLE v systému DSpace (ve verzi 1.3.2) (<http://opensigle.inist.fr/>). Očekáváme, že se ve velmi krátké době na uvedeném URL objeví již reálná a naplněná databáze OpenSIGLE a ve vylepšeném systému DSpace (ve verzi 1.4). Jde o významný informační produkt, který se stane nedílnou komponentou **širšího systému pro zpřístupňování evropské šedé literatury** v podmínkách moderních technologií. Nově zpřístupňovaná databáze se zároveň stane základem pro její obohacování o nové prvky a služby. Do budoucna se nabízí především **hypertextové propojování záznamů na jejich úplné texty**, budou-li postupně k dispozici v přibývajících digitálních repozitářích, **doplňování databáze OpenSIGLE o záznamy dokumentů**, které v tomto registru zatím nejsou uloženy, a příprava systému a databáze OpenSIGLE na propojení s jinými obecně nebo oborově zaměřenými vyhledávacími službami Internetu nebi informačními branami [SCHÖPFEL, 2007, s. 50].

Poznámka:

Obrázky v tomto textu jsou uveřejněny s laskavým svolením paní Christiane Stock, vedoucí Oddělení pro monografické publikace a šedou literaturu INIST a vedoucí projektu OpenSIGLE.

Literatura:

- BOUKACEM-ZEGHMOURI, Chérifa; SCHÖPFEL, Joachim. 2006. Access and document supply : a comparative study of grey literature. In FARACE, D.; FRANTZEN, J. (ed.). *Open access to grey resources : seventh International Conference on Grey Literature, Nancy, France, December 5-6, 2005 : GL 7 conference proceedings*. Amsterdam : TextRelease, 2006, s. 186-193. Preprint dostupný také z archivu @SIC: <http://archivesic.ccsd.cnrs.fr/docs/00/09/18/43/PDF/Boukacem_Schopfel_GL7.pdf>. ISBN 90-77484-06-X. ISBN 978-90-77484-06-7.
- *The GL-conference series. Conference proceedings*. Amsterdam, 1993- . No. 1-4, Grey Literature Network Service Greynet; TransAtlantic, 1994-2000. No. 5-, Grey Literature Network Service; TextRelease, 2003- . ISSN 1386-2316.
- GRESILLAUD, Sylvie; STOCK, Christiane. 2007. *DSpace at INIST-CNRS : one platform, different usages and resulting specific needs/problems* [online]. Last modified June 4, 2007 [cit. 2007-09-20]. Abstrakt příspěvku na semináři „DSpace User Group Meeting 2007“, konaný 17.-19. října 2007. Dostupný z WWW: <<http://www.aepic.it/conf/viewabstract.php?id=208&cf=11>>.
- *OpenSIGLE at INIST : Home* [online databáze]. 2006- . Vandoeuvre-lès-Nancy : CNRS INIST - Institut de l'Information Scientifique et Technique, 2006- [cit. 2007-09-20]. Dostupný z WWW: <<http://opensigle.inist.fr/>>.

- SCHÖPFEL, Joachim. 2006a. MetaGrey Europe : a proposal in the aftermath of EAGLE-SIGLE. In FARACE, D.; FRANTZEN, J. (ed.). *Open access to grey resources : seventh International Conference on Grey Literature, Nancy, France, December 5-6, 2005 : GL 7 conference proceedings*. Amsterdam : TextRelease, 2006, s. 34-39. Preprint dostupný také z archive@SIC: <http://archivesic.ccsd.cnrs.fr/docs/00/06/27/20/PDF/sic_00001722.pdf>. ISBN 90-77484-06-X. ISBN 978-90-77484-06-7.
- SCHÖPFEL, Joachim; STOCK, Christiane; HENROT, Nathalie. 2006b. *From SIGLE to OpenSIGLE and beyond : an in-depth look at resource migration in the European context* [online prezentace]. [2006] [cit. 2007-09-20]. 15 snímků (PPT). Předneseno na konferenci GL 8, New Orleans, konané 4.-5. prosince 2006. Dostupný z OpenSIGLE: <<http://opensigle.inist.fr/handle/10068/697774>>.
- SCHÖPFEL, Joachim; STOCK, Christiane; HENROT, Nathalie. 2007. From SIGLE to OpenSIGLE and beyond : an in-depth look at resource migration in European context. *The grey journal*. Spring 2007, vol. 3, no. 1, s. 45-51. ISSN 1574-1796.
- STOCK, Christiane; ROCKLIN, Emmanuelle; CORDIER, Aurélie. 2006. LARA : an open access to scientific and technical reports. In FARACE, D; FRANTZEN, J. (ed.). *Open access to grey resources : seventh International Conference on Grey Literature, Nancy, France, December 5-6, 2005 : GL 7 conference proceedings*. Amsterdam : TextRelease, 2006, s. 87-93. ISBN 90-77484-06-X. ISBN 978-90-77484-06-7. Dostupný také z WWW: <<http://opensigle.inist.fr/handle/10068/697825>>.
- STOCK, Christiane. 2007. *RE: ... OpenSIGLE* [elektronická pošta]. Message to: Eva Bratkova. 27 Sep 2007 [cit. 2007-09-27]. Osobní komunikace.